

ÖSTERBYBRUK

Stångjärnstämpeln var brukens varumärke och borgade för hög och jämn kvalitet.

The bar iron stamp was the trademark of the Bruks and guaranteed a high and consistent quality.

Österbybruk

På 1400-talet hörde Österby till Örbyhus gods under Vasaätten. Med hjälp av tyska experter anlade Gustav Vasa under 1500-talet ett järnbruk här för tillverkning av krigsmaterial. 1626 arrenderades Österbybruk, Lövestabruk och Gimo bruk av Willem de Besche och Louis De Geer. De Geer köpte de tre bruken 1643, och Österbybruk utvecklades till landets näst största järnbruk. 1758 övertogs bruket av släkten Grill. 1802 kom Per Adolf Tamm in i ägarbilden och han blev ensam ägare 1823. 1876 bildade arvingarna Österbybruks AB som 1916 slogs samman med Gimo bruks AB. Från 1927 och fram till 1983 drevs Österbyverken av Fagersta AB. Bruksmiljön härstammar från 1600-talet och speglar den tidens samhällssyn med herrgård och arbetarbostäder tydligt åtskilda. Vallonsmedjan är unik som den enda som bevarats i ursprungligt skick. I herrgårdsparken ligger konstnären Bruno Liljefors ateljé. Han hyrde herrgården 1917 - 1932. Efter 1800-talets mitt blev det ett uppsving för järnhanteringen i Österbybruk och en modern industrimiljö etablerades några hundra meter norr om den gamla bebyggelsen. Numera ägs de flesta äldre byggnader av Bruno Liljefors stiftelse, som bedriver en omfattande verksamhet med inriktning på kulturturism.

In the 15th century, Österbybruk was part of the Örbyhus castle estate, which belonged to the Vasa family. With the aid of German experts, king Gustav Vasa established an ironworks here, with the purpose of manufacturing war munitions. In 1626, the Österbybruk, Lövestabruk and Gimo Bruks were leased by Willem de Besche and Louis De Geer. De Geer purchased the Bruks in 1643 and Österbybruk developed into the second largest ironworks in Sweden. The Grill family took over Österbybruk in 1758. In 1802, Per Adolf Tamm became part-owner and sole proprietor in 1823. In 1876 his heirs formed a joint stock company, Österbybruks AB, which was consolidated with Gimo Bruks AB in 1916. Between 1927 and 1983 the Österby ironworks was operated by Fagersta AB. The architecture dates back to the 17th century and illustrates the social preferences of the times with the Manor clearly separated from the worker's housing. The Walloon Forge is the only one of its kind to be preserved in original state. The park contains the studio of the painter Bruno Liljefors. He rented the Manor from 1917 to 1932. Iron manufacturing at Österby flourished after the mid-19th century and a modern industrial site was established a few hundred meters north of the old works. Today, the greater part of the old Bruk is owned by the Bruno Liljefors Foundation, which operates an extensive business within the cultural tourism market.

VALLONBRUK

Industriamhällen där naturtillgångar bearbetas kallas ofta bruk. I Upland fanns alla nödvändiga naturresurser för järnframställning: maln från Dannemora, skogar till träkol och vattenkraft till masugnar och smedjor. Ett trettioåtal järnbruk växte upp i landskapet. De kallades vallonbruk efter de vallonska yrkesmännen som hade en nyckelroll vid järnframställningen. Vallonerna värvades till Sverige av framsynta företagare, främst Louis De Geer, som insåg värdet av deras yrkesskicklighet. Vallonområdet pågick från tidigt 1600-tal till en bit in på 1900-talet. Stångjärnen från vallonbruken var under lång tid världsläggande i kvalitet, och en stor del av produktionen gick på export, främst till England. I dag är de flesta vallonbruken välbevarade, unika besöksmål och några har fortfarande en världsläggande metallindustri.

An industrial village where natural resources are processed is called a "bruk" in Swedish. Within the Upland region all the necessary raw materials for iron production were available: ore from the Dannemora mines, forests for charcoal, and water for powering blast furnaces and forges. More than thirty ironworks were established in the region. These "vallonbruk" derive their name from the skilled workers who came to Sweden from Walloon in present day Belgium. The craftsmen were brought here by far-sighted industrial entrepreneurs, among them Louis De Geer, who recognized the value of their professional skills. Walloon forging was the principal iron working method here from the early 17th century until the early 20th century. The vallonbruks bar iron was for many years the finest quality available in the world, and much of the production was exported with the greater part going to England. To most of the vallonbruks are well preserved, unique tourist attractions and a few still maintain world-leading metal industries.

